

Ірина Котлобулатова
Lwów, Ukraina

Львів в об'єктиві фотографа

Lviv in the lens of photographer

Streszczenie

Seria albumów *Lwów na fotografii* to rodzaj kroniki historycznej Lwowa – zbiór obrazów, które mają wartość artystyczną, ilustracyjną, dokumentacyjną oraz historyczną. Celem publikacji jest prezentacja mało znanych i rzadkich zdjęć miasta z różnych epok, a także przypomnienie niesłusznie zapomnianych autorów zdjęć, które są przechowywane w muzealnych, bibliotecznych i archiwalnych zbiorach Lwowa, a także w zbiorach prywatnych i rodzinnych albumach lwowian zarówno z Ukrainy, jak i Polski. Prezentowane czytelnikowi fotografie rozmieszczono w układzie chronologicznym oraz opatrzone podpisem i objaśnieniami w językach ukraińskim i polskim.

Seria albumów *Lwów na fotografii* (2006, II wyd. – 2008), *Lwów na fotografii – 2* (2011), *Lwów na fotografii – 3. Lwowianie* (2014) zawiera 878 zdjęć, z czego 697 zdjęć dotychczas niepublikowanych, w tym 457 widoków Lwowa i 240 portretów lwowian. W załącznikach przedstawiono krótkie biografie 66 lwowskich fotografów działających w latach 1860 – 2013.

Słowa kluczowe: Lwów, historia, fotografia, kolekcja, muzeum

175-річчя існування фотографії Львів зустрів надзвичайною цікавістю до фотографії. Оминемо розповідь про сучасні галереї, виставки та сучасну фотографічну техніку, найбільшу цікавість викликає давня фотографія. В цьому напрямку плідно працює Центр міської історії Центрально-Східної Європи, десятки сайтів любителів давньої фотографії, тематичні сторінки у соціальних мережах, з'явилися десятки колекціонерів автентичних фото, а також усіх зображень Львова у всесвітній мережі. І це не дивно – споглядаючи на руйнацію чи очікуючі реставрації архітектурні пам'ятки, покоління молодих львів'ян мимоволі порівнює актуальний стан із ідеальним образом міста на давній фотографії. Старовинні фотографії Львова нікого не залишають байдужими, а це, в свою чергу, спонукає до більш докладного вивчення історії рідного міста.

*

Насправді ніхто не може назвати точної дати появи у Львові професійних фотографів та виготовлення тиражованих фотографічних зображень. Однак відомо, що принаймні у 1858 р. вже існувало фотографічне ательє на вул. Посуїтській, 6 (тепер вул. Гнатюка), з яким пов'язана діяльність двох відомих фотографів – Іполита Холонєвського та Теодора Шайнока.

*

Як і у всій європейській пресі, перша інформація про надзвичайне відкриття французьких винахідників з'явилася у Львові вже у січні 1839 року. Впродовж усього року на шпальтах додатку до «Газети Львівської» - видання «Розмаїтості» - в деталях розповідалося про нову методику отримання оптичних зображень. За опублікованими в газеті описами винаходу в цьому ж році професор Львівського університету Йоганн Глойзнер власноручно сконструював камеру. З літературних джерел відомо, що це дозволило йому виконати перші дагеротипи із зображенням Львова. На жаль, ті перші дагеротипи, виготовлені у Львові, відсутні як одиниці зберігання у львівських музейних чи бібліотечних збірках.

Видання XIX ст. подають надто скупу інформацію щодо діяльності у Львові перших дагеротипістів та фотографів, нам відомі лише їх неповні імена, а їх роботи часто анонімні.

Початковий період існування фотографії у нашому місті досі залишається мало відомим фактом історії міської культури Львова.

Наші знання базуються, в основному, на фактах, викладених у відомих джерелах: мемуарній літературі та дослідницьких працях С.Шнюр-Пепловського, А.Мацєши, В.Зджарського, Я.Межецької, В.Моссаковської, інформації з адресних книг, періодики – популярної та спеціалізованої, а також власних архівних пошуках та дослідженнях¹. Завдяки опрацюванням, виконаним за сприяння Інституту Фотографії Педагогічної Академії в Ченстохові та львівського видавництва «Центр Європи», Львів збагатився знанням професійної та творчої спадщини львівських майстрів. Це «Давня львівська фотографія 1839-1939» (2004), «Фотографія Галіційська до 1918 р. Фотографи Галіції. Татр і Цешинського князівства» (2008). Звичайно, найбільше уваги приділяється художній фотографії, започаткованій Клубом любителів фотографічного мистецтва (1891 р.), натомість, роботи професійних фотографів та аматорів не менш цікаві з огляду їх інформативності.

Відліковою точкою в історії львівської фотографії в колах дослідників прийнято вважати 1841 р., коли в книгарні Едварда Віняжа та Карла Вільда-молодшого, розташованій у приміщеннях першого та другого поверхів кам'яниці Бандіnellі на площі Ринок, 2, вперше

¹ A. Maciesza, *Historia fotografii polskiej w latach 1839–1889*, Płock 1972; J. Mierzecka, *Cale życie z fotografią*, Kraków 1981; W. Mossakowska, *Kraków na starej fotografii*, Kraków 1984; S. Schnür-Pepłowski, *Obrazy z przeszłości Galicyi i Krakowa (1772–1858)*, Lwów 1896; W. Żdzarski, *Historia fotografii warszawskiej*, Warszawa 1974; F. Barański, *Przewodnik po Lwowie*, Lwów 1903; M. Orłowicz, *Ilustrowany przewodnik po Lwowie*, Lwów 1920; wyd. II 1925; *KOGO SZUKASZ? Informator Lwowski na 1932 r.*, Lwów 1931; J. Janowski, *Książka adresowa miasta Lwowa dla handlu i przemysłu*, Lwów 1903; J. Janowski, *Książka Adresów miasta Lwowa*, Lwów 1896; A. Kleczewski, *Księga Adresów miasta Lwowa*, Lwów 1880, 1883; F. Reichman, *Księga adresowa król. stoł. miasta Lwowa 1897–1916; Skorowidz Handlowo-Przemysłowy Galicji*, Lwów 1906; *Skorowidz Handlowo-Przemysłowy Galicji*, Lwów 1913; DAŁO (Derżawny Archiw Lwiwskojj Oblastj /Państwowe Archiwum Obwodowe we Lwowie/); „Gazeta Lwowska”, „Kurier Lwowski”.

був виставлений на огляд публіки дагеротип із красвидом Львова.

Початок 1840 –х років ознаменувався появою у Львові професійних дагеротипістів; тепер нам відомі тільки деякі з цих прізвищ: Іполит Холоневські, Юзеф Польман, Шарманцкі, Юзеф Добровольські, Юзеф Вислобоцкі, Баллак, Вельтіль, Людвік Наглік. В цей же час закладаються перші фотографічні заклади, продовжують діяти мандрівні дагеротиписти. Першими фотографами у Львові були нещодавні дагеротипісти, а технологією удосконалення фотографії, між тим, цікавилися вчені-хіміки, ректори та професори Львівського університету і Технічної академії Йозеф Беррес (1796-1844), Александер Райзінгер (1816-1887), Август Фройнд (1835-1892).

Період, що обіймає кінець ХІХ-початок ХХ ст., був надзвичайно плідним в історії львівської фотографії. Фотографи не лишалися осторонь стрімкого розвитку Львова, який мав місце, починаючи з кінця ХІХ ст. Ретельно фіксувалися всі зміни урбаністичного пейзажа Львова. Лише тепер тема фотографії в історії Львова здобуває увагу дослідників; видобуваються з небуття імена знаменитих у минулому майстрів, завдяки чому ми маємо можливість вповні оцінити зразки їх творчості та рівень майстерності.

Майже від початку існування фотографічні зображення стали також об'єктом колекціонування. Так, Національна бібліотека в Парижі започаткувала свою збірку від 1840 р. Багаті збірки фотографії існували і у львівських музеях, що стало можливим не в останню чергу завдяки дарункам колекціонерів та професійних фотографів Львова. Так сформувалася фондова збірка Історичного музею м. Львова (колекція фотографій повстанців 1863 р. колекціонера Ярослава Пененжка, дар професійних фотографів Едварда Тшемеського та Марєка Мюнца, фотографа-аматора інженера Францішека Рихновського); колекції Музею НТШ; Національного музею; приватного музею єврейських пам'яток Максиміліана Гольдштейна, Національного закладу ім. Оссолінських – тепер Палац мистецтв ім.В. та Т.Антоновичів Наукової бібліотеки ім.В.Стефаника.

Після 1939 р. розпорошені та частково знищені збірки лягли в основу сучасних львівських музеїв. Творчі здобутки минулого у Львові зберігають близько 50 державних, громадських та приватних музеїв, кожний з котрих має фондові збірки фотографії, які чекають ретельного опрацювання, створення загальних засад опису. В практиці зберігання музейних та бібліотечних збірок фотографії найбільше труднощів виникає з визначенням авторства, ідентифікацією зображень та їх датуванням. Це вимагає теоретичної бази, знання історії фотографії, спеціалістів в галузі технології та реставрації, новітніх технологій і технологічних процесів. Вивченню тематики не сприяє відсутність належних умов та засобів зберігання. Всі ці причини призводять до несправедливої недооцінки великого пласту цінного іконографічного матеріалу та виводу його з обігу дослідницьких праць.

Львів має давні традиції як професійного, так і аматорського фотомистецтва. Львівській фотографії 19-20 ст. досі надавалося замало уваги, опрацьована лише незначна частина першокласного матеріалу, який дійшов до нашого часу. Отже не видається можливим вивчити та проаналізувати творчість окремих фотохудожників, на цьому етапі можливо лише ставити питання суто історичної проблематики. Інформативна фрагментарність та відсутність вартісного опрацювання стоять на перешкоді видобуванню з небуття фотографій, які ніхто не бачить в надрах музейних та бібліотечних збірок. Образи минулої дійсності давно вже стали частиною повсякденної культури, а відсутність чітких критеріїв оцінки вимагає класифікації та створення детального опрацювання матеріалу.

Фотографування Львова завжди, від часу виникнення процесів відтворення зображень, було привабливою діяльністю як для майстрів-фахівців, так і для аматорів-львів'ян, завдяки чому збереглися сотні фотографій із давніми видами. Дуже часто фотограф фіксував

стан споруди або її вигляд перед руйнуванням та побудовою нової споруди на цьому ж місці. Можливо, зміни міського краєвиду, які маємо можливість спостерігати за хронологією, привернуть увагу до львівських пам'яток, спонукають цінувати те, що складає образ неповторного міста.

З метою показу маловідомих зображень міста з фондів збірок львівських музеїв, бібліотек та архівів, а також приватних колекціонерів, виник намір видання фотоальбому. Головним критерієм добору фотографій в альбомі була їхня свіжість та неординарність, різноманітність візуальної інформації, можливість показу частини фондів музеїв Львова, впровадження в обіг імен визнаних в минулому майстрів фотографії. Разом з тим для розширення тематики широко використані фотографії невідомих авторів з приватних львівських родинних збірок 1900-1980-х років.

Альбом „Львів на фотографії” (2006) складає розташована в хронологічному порядку мозаїка різноманітних фотографій, що надає можливість побачити розвиток Львова кількох історичних періодів: Львів австрійського періоду, часів I Світової війни, міжвоєнного двадцятиріччя, II Світової війни, радянського періоду, незалежної України. Така подача дозволяє показати вигляд неіснуючих споруд, відомих тільки з літератури, за допомогою коротких коментарів українською та польською мовами розповісти про будівлю, вулицю, людину, подію. Не менш важливим завданням вбачалося введення в обіг імен львівських майстрів фотографії та їх робіт. Комерційний успіх першого альбому львівських фотографій спонукав видавця до продовження теми, завдяки чому вийшли з друку „Львів на фотографії-2” (2011) та „Львів на фотографії-3. Львів'яни” (2014).

*

Першу книгу „Львів на фотографії. 1860 – 2006” (2006 р., 2008 – друге видання)² відкрили знімки з „Альбому особливостей Львова”

² Використано збірки видавництва «Центр Європи», Державного архіву Львівської області, Львівського історичного музею, Львівської національної наукової

одного з найвідоміших львівських фотографів Юзефа Едера, зокрема найстаріший відомий загальний вид міста. Всі фото з цього альбому були виконані в 1860-1870-их роках, коли будувалися найзначніші львівські будівлі – адміністративні, споруди громадського призначення, прокладалися нові вулиці, модернізувалося місто. Фото Ю. Едера вважаються найдавнішими фотографіями Львова, збереженими до нашого часу. (П. 1-7)

Фотографії Юзефа Едера - окраса будь-якої збірки, як і роботи його учня Едварда Тшемеського, Марека Мюнца - відомого фотографа документальної фотографії, а також одного з найвідоміших фотографів міжвоєнного періоду Адама Ленкевича. Цим майстрам притаманні влучний вибір об'єктів, бездоганне композиційне вирішення, фахове виконання тощо. Кожний з них свого часу ретельно фіксував зміни міського середовища, значущі події, що відбувалися у Львові, отже творча спадщина цих майстрів є цінним іконографічним матеріалом і вимагає ретельного опрацювання та каталогізації.

Серед визнаних львівських фотографів кінця XIX ст. особливе місце належить найвідомішому фотоаматорові того часу, талановитому інженеру-електротехніку Францішеку Рихновському, об'єктиву якого належать найбільш цікаві та вартісні у професійному сенсі зображення міста кінця XIX ст., періоду надзвичайного піднесення міського життя, викликаного Загальною крайовою виставкою 1894 р. Для Ф.Рихновського характерна нестандартність представлення міських сюжетів; не раз складається враження, що головним героєм його фотографій є люди, львів'яни, присутність яких є типовою для його робіт. Оком Ф.Рихновського ми бачимо місто, заповнене мешканцями, дехто з них відверто позує перед камерою, більшість присутніх на фотографіях львів'ян, перейнятих своїми справами і турботами, є природною частиною міського простору поруч з чудовими зразками львівської архітектури.

бібліотеки України ім.Василя Стефаника, Державного меморіального музею Михайла Грушевського у Львові, Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького; архів родини Р. та О. Крип'якевичів; приватні збірки І.Котлобулатова, Т.Никифорука, Я.Тиссона.

Безцінною документацією є фотографії варшавського художника і фотографа Юзефа Косьчєши Яворського, який у 1911 - 1918 рр. виконав для архіву міста Львова велику кількість знімків (близько 300), фіксуючих усі значні об'єкти Львова, а також зміни, що в ньому відбувалися, в тому числі і побут львів'ян під час I Світової війни. Вірогідно, Ю.Яворський був автором багатьох несигнованих знімків 1911 - 1918 рр., що знаходяться у львівських збірках.

Не бракує в альбомі робіт професійних фотографів XIX-початку XX ст. Л.Блаховського, Т.Шайнока, Т.Багриновича, Д.Мазура, Н.Лісси; фотоаматорів - інженера Е.Лібанського, мистецтвознавця В.Січинського, російського військового О.Набокова; майстрів художньої фотографії, членів Львівського фотографічного товариства Г.Миколяша, Р.Губера, М.Мокрицького, Я.Булгака.

Серед великого блока видових фотографій в книзі подано мало-відомі портретні фотографії львівських істориків XIX- початку XX ст. Д.Зубрицького, С.Шнюр-Пепловського, В.Лозінського, І.Крип'якевича, І.Свенціцького - авторів численних матеріалів з історії Львова, пристрасних популяризаторів історії міста.

В цьому альбомі читач знайде як фотографії, що вперше побачили світ, так і ті, що вже неодноразово публікувалися. Деякі з публікованих знімків вимагали уточнення або спростування підписів та датування, оскільки були помилково ідентифіковані ще в австрійській чи польській період історії Львова. До того ж, без деяких раніше публікованих фотографій неможливо уявити собі будь - яку розповідь про Львів.

В книзі представлено 288 фото, з яких 207 непублікованих. Фотографії супроводжуються двомовними підписами та короткими описовими текстами; в додатках міститься коротка інформація про 32 авторів фотографій³, а також тематичний покажчик.

---

³ Багринович Теодозій; Бенеш Владислав Юзеф; Блаховський Леон; Божемський Владислав; Булгак Ян Бруно; Вележинський Людвік Пйотр; Вибрановський Владислав; Водзінський Антоні Пйотр; Геннер Якуб Юзеф, Гольдберг Міхал (Пейсах), Гольдгаммер Зигмунт; Губери: Зофія з Тшемських; Зофія, донька Зофії та Рудольфа; Рудольф; Едер Юзеф; Келер (Koehler) Людомил; Ленкевич Адам;

Підпис побудовано таким чином:

1. Прізвище фотографа в тому випадку, коли автор відомий.
2. Назва об'єкта чи теми.
3. Місце та рік виконання; у випадку відсутності датування пишеться умовна дата - бл. (близько) такого - то року.
4. Розмір фотографії.
5. Зазначення приналежності до тієї чи іншої збірки із поданням інвентарного номеру в музейному чи бібліотечному фонді.

*

Родзинкою наступного альбому – „Львів на фотографії-2. 1860 – 2011” (2011)⁴ стали певна кількість фотографій Кароля Фердинанда Лянга, чия діяльність вже не простежується після 1870 р. Фотограф відомий переважно своїми портретними зображеннями, тим більшою несподіванкою стали види Львова, виконані на початку 1860-х років в місті, ще не зміненому забудовою та впорядкуванням доби міського самоврядування. За багатьма ознаками фотографії К.Лянга виконані дещо раніше нині вже відомих міських пейзажів роботи Юзефа Едера, які традиційно розпочинають будь яку хронологічно укладену візуальну розповідь про Львів. (ІІ. 8-11)

З метою розширення списку імен фотографів в другій книзі представлені роботи Ванди Діаманд, Яніни Межецької, Яна Отко, Василя Проня,

Ярослава Савки, Володимира Тисса, Григорія Угриновича, Михайла Шалабавки. В опрацюванні використано велику кількість несигнованих зображень міста, авторство деяких можна припускати, адже

Лібанський (Мондшайн) Едмунд; Лісса Ное; Мазур Давид; Миколяш Генрик Пйотр; Мюнц Марек; Мокрицький Мирон; Набоков Олександр; Попель Юзеф; Родецький Станіслав; Рихновський Францішек; Січинський Володимир; Тшемеський Едвард; Фрухтманн Мойжеш; Шайнок Теодор; Яворський Косьчеша Юзеф; Янушевич Леон.

⁴ Використано збірки видавництва «Центр Європи», Державного архіву Львівської області, Львівського історичного музею, Львівської національної наукової бібліотеки України ім.Василя Стефаника, Державного меморіального музею Михайла Грушевського у Львові, Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького; архів родини Р. та О. Крип'якевичів; приватні збірки І.Котлобулатова, Т.Никифорука, Я.Тиссона.

вже відомий стиль Едварда Тшемеського, Давида Мазура, Марека Мюнца, Юзефа Косьцеша Яворського. Разом з тим присутні аматорські фотографії різних часів, що безперечно розширює наші горизонти і змушує іншими очима подивитися на знімки Львова з родинних альбомів. Деякі презентовані фотографії, де зображені неіснуючі вже на початку ХХ ст. архітектурні споруди та елементи, вимагали ви членування окремих фрагментів, що представляють особливий інтерес, наприклад, скульптури в архітектурному оточенні костелу Св. Антонія; будинок на вулиці Карла Людвіга, де розташований вхід до пасажу Гаусмана; мости через ріку Полтву, розташовані на Гетьманських валах в центрі міста; неіснуюча дільниця в північній частині Львова за Міським театром.

В другій книзі зібрані 330 видових фотографій Львова, зображення його найвизначніших об'єктів, святкових та буденних подій з життя міста, мешканців Львова на вулицях міста.

Значна частина фотографій, близько 240, досі не публікувалася. В додатках біографії 27 фотографій⁵, а також тематичний покажчик.

*

Третью частиною серії став альбом „Львів на фотографії-3. Львів'яни. 1844 - 2014” (2014), що складається з 260 портретних фотографій видатних, знаменитих, менш відомих львів'ян, а також осіб, чия діяльність була пов'язана із розвитком науки, культури, освіти та мистецтва у Львові. В книзі присутні також портрети фотографів Ю.Вінцковського, Р.Губера, Б.Купеца, А.Ленкевича, Г.Миколяша, Я.Отко, В.Равського, В.Ромера. (ІІ. 012)

Портретні фотографії львівських майстрів ХІХ-початку ХХ ст. нічим не поступаються в якості зображення роботам тогочасних європейських фотографів. Дуже часто вони лишаються анонімними,

---

⁵ Блаховський Леон; Бляйм Кароль; Булгак Ян Бруно; Вележинський Людвік Пйотр; Губери: Зофія з Тшемеських; Зофія, донька Зофії та Рудольфа; Рудольф; Діаманд Ванда; Едер Юзеф; Ленкевич Адам; Лібанський (Мондшайн) Едмунд; Лянг Карл Фердинанд; Межецька Яніна; Мюнц Марек; Отко Ян Юзеф; Пронь Василь; Рихновський Францішек; Савка Ярослав; Силін В.; Січинський Володимир; Тисс Володимир; Тшемеський Едвард; Чернов І.; Угринович Григорій; Шалабавка Михайло; Шрайбер Вігольд; Яворський Косьцеша Юзеф.

сьогодні майже неможливо ідентифікувати особу – предмет зйомки, а також встановити авторство. Незважаючи на обмежені композиційні можливості, фотографам вдавалося досягнути високого професіоналізму в створенні психологічного портрету.

При відборі фотографій для опрацювання „Люди Львова”⁶ значною мірою було використано збірку Палаца мистецтв ім.Т. та В.Антоновичів. Частина збірки походить з колекції музею Наукового товариства ім.Т.Г.Шевченка, про що свідчать п'ятизначні номери приналежності до фондової збірки музею та сигнатура „З музею НТШ у Львові”, розташована на печатці. З ліквідацією музею НТШ збірка була розпорошена і тепер її рештки знаходяться майже в усіх значних львівських музеях та бібліотеках. Завдяки ретельно опрацюваній колекції музею НТШ, ця частина збірки Наукової бібліотеки ім.В.Стефаніка описана, каталогізована та зберігається в належному стані в окремих шухлядах із дотриманням норм зберігання. Серед масиву давньої збірки НТШ надзвичайно багато рідкісних портретних фотографій, кожна з яких може стати самостійним дослідженням або ілюстрацією маловідомих сторінок історії культури Львова ХІХ- початку ХХ ст.

Портретні фотографії українських діячів освіти та культури виконані як відомими львівськими майстрами і фотоательє, так і відомими європейськими фотографами; в додатках міститься 70 коротких біографій фотографів⁷, алфавітний та тематичний покажчики.

⁶ Використано збірки видавництва «Центр Європи», Львівського міського комунального підприємства «Львівводоканал», Львівського історичного музею, Львівської національної наукової бібліотеки України ім.Василя Стефаніка, Державного меморіального музею Михайла Грушевського у Львові, Бібліотеки музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства АН України, Музею Львівської залізниці, Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького; Центру визвольних змагань, архіви родин Р. та О. Крип'якевичів; А. Отко, професора Т.Рідля, приватні збірки Ю.Завербного, І.Котлобулатова, М.Курсанової, В.Румянцева.

⁷ Артиховський Тадеуш; Багринович Теодози; Бенеш Владислав Юзеф; Бергканд А.; Бойко Оксана; Борнтрегер Карл; Бранд Берnard; Блаховський Леон; Р.Бурда; Введенський Олег; Вейцман Ю.; Вележинський Людвік-Пйотр; Вибрановський Владислав; Гарканич Ісидор; Геннер Берnard (Барух); Геннер Якуб (Юзеф) Єремія; Гілевич Юлія; Голембійовський Ігнаці Зигмунт; Гольдгаммер Зигмунт; Губер Рудольф Адольф; Губери, Рудольф і Зофія; Диченко Віктор; Дубас Володимир; Едер Рудольф; Едер Юзеф; Жевуський Валери; Зебальд Юзеф; Зігль (Зігель) Адольф;

В альбомах серії „Львів на фотографії” представлено 878 фото, з цієї кількості в обіг введено 697 непублікованих фотографій - 457 видових фото Львова та 240 портретів львів'ян.

Bibliografia

Druki zwarte

Kotłobułatowa I., *Lwów na fotografii*, Lwów 2006

Tejze, *Lwów na fotografii - 2*, Lwów 2011

Tejze, *Lwów na fotografii - 3, Lwowianie*, Lwów 2014.

Корсадович М.; Купець Броніслав; Лемик Ярослав; Ленкевич Адам; Ное Лісса; Лішко Казимир; Мазур Давид; Маслянка Єжи Ієронім; Межецька Яніна; Мін (М'є) Юліуш; Мокрицький Мирон; Монець Володимир; Мрозовська Олена; Мюнц Марек; Ольхом'як Володимир; Отко Ян Юзеф; Петрушак Павло; Пітцнер Карл; Попель Юзеф; Прокопів Петро; Рихновський Францішек; Родецький Станіслав; Рошкевич Кароль; Рувнер Юліус; Склепінський Кароль; Сомов Юрій; Тшемеський Едвард; Фехтнер Бернارد; Французов Михаїл; Шайнок Теодор; Шалабавка Михайло; Шталь Ігнаці; Штарк Йоган; Ягудка Юзеф (Йозеф?) Вінценс; Янушевич Леон.

Summary

A set of albums *Lviv on the Photograph* is a very special tribute and historical chronicle of the city of Lviv - great collection of images that are both artistic and illustrative and at the same time documentary and of historical value. The publications were seeking to present the little-known and rare images of the city from different eras, as well as remind us of the unjustly forgotten authors of these photos that these days are stored in museums, libraries and archive collections in Lviv, as well as scattered in private collections and family albums. Photographs are presented in chronological order, and go along with the signature and explanations both in Ukrainian and Polish.

The set of albums *Lviv on the photograph* (2006, second ed. – 2008), *Lviv on the photograph – 2* (2011), *Lviv on the photograph – 3. The people of Lviv* (2014) contains 878 images, of which 697 previously unpublished photos including 457 views of Lviv and 240 portraits of people of Lviv. The Annexes contain brief biographies of [the] 66 Lviv photographers that were working in 1860-2013 years.

Keywords: Lviv, history, photography, museum, collection

1. Фот. Юзеф Едер, *Загальний вид львівського середмістя з гори Вроновських / Widok ogólny śródmieścia Lwowa z Góry Wronowskich*, Львів, 1860–1870 рр., 9,5 x 13,5 см., Власник: Львівський історичний музей.

2. Фот. Юзеф Геннер, *Старий львівський вокзал / Stary dworzec lwowski*, Львів, бл. 1890 р., 9,5 x 13,5 см., Власна фотографія.

3. Фот. Францішек Рихновський, *Перша львівська електростанція / Pierwsza lwowska elektrownia*, Львів, 1894 р., 25 x 37 см., Власна фотографія.

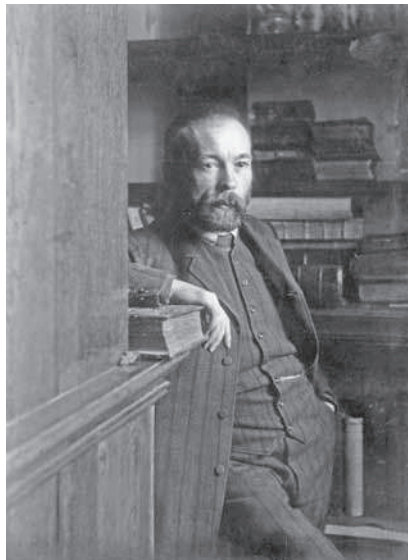

4. Невідом. фотограф, *Площа Торгова / Plac Targowy*, Львів, бл. 1950 р., Власник: Видавництво, Центр Європи.

5. Фот. Едвард Тшемеський, *Історик Станіслав Шнюр-Пепловський / Historyk Stanisław Schnür-Pepłowski (1859–1900)*, Львів, бл. 1900 р., 9 x 6 см., Власник: Львівський історичний музей.

6. Фот. невідом, *Мистецтвознавець Іларіон Свенціцький / Historyk sztuki Ilarion Święcicki (1876–1956)*, Львів, поч. XX ст., 17 x 11 см., Власник: Львівський історичний музей.

7. Невідом. фотограф, Святиший Отець Іван-Павло II та Глава УГКЦ Любомир Кардинал Гузар під час Літургії у візантійському обряді на Львівському іподромі / Ojciec Święty Jan Paweł II i Zwierzchnik Cerkwi Ukrainńskiej Greckokatolickiej Lubomyr-Kardynał Huzar podczas liturgii Mszy świętej w obrządku bizantyjskim na Hipodromie Lwowskim, Львів, 2001 р., 10 x 14 см., Власна фотографія.

8. Невідомий фотограф, 1 листопада 1918 р. у Львові / 1 listopada 1918 r we Lwowie, Львів, 1918 р., 10 x 15 см., Власник: Л. Крип'якевич.

9. Фот. Отко Ян, *Яблука на Ринку / Jabłka na rynku*, Львів, 1935 р., 6 x 6,5 см.,
Власник: Анджей Отко.

10. Невідомий фотограф, *Краківський ринок / Rynek Krakowski*, Львів, кінець 1940-их
– поч. 1950-их рр., 6,5 x 9 см., Власник: Володимир Румянцев.

11. Невідомий фотограф, *Нічний вид Львова/ Nocny widok Lwowa*, Львів, 1970-ті рр.,
11 x 17 см., Власник: Володимир Румянцев.

12. Фот. Валери Жевуський, *Артур Гроттгер/ Artur Grotger (1837-1867)*, Краків,
1863 р., 9 x 5,8 см., Власник: Львівський історичний музей.